

1.01 Izvirni znanstveni članek

UDK 27-789.34(497.4Kostanjevica pri Novi Gorici)"16/17"

Prejeto: 29. 8. 2017

Karmeličani na Kostanjevici pri Novi Gorici

MATJAŽ AMBROŽIČ

doc. dr. cerkvene zgodovine, duhovnik, znanstveni sodelavec,

Teološka fakulteta Univerze v Ljubljani

Poljanska cesta 4, p. p. 2007, SI-1001 Ljubljana

e-pošta: matjaz.ambrozic1@guest.arnes.si

Izvleček

Patri karmeličani so začeli delovati na slovenskih tleh v 17. stoletju. Leta 1623 je grof Matija Thurn dal na Kostanjevici pri Novi Gorici sezidati majhno cerkvico v čast Materi Božji, leta 1649 pa še samostan, ki so ga leta 1650 prevzeli karmeličani. V njem so složno živeli nemški, italijanski in slovenski patri. Leta 1785 so bili karmeličani zaradi jožefinskih reform izgnani. Vztrajne prošnje grofa Thurna so dosegle, da samostana niso porušili. Od leta 1811 ga upravljajo patri frančiškani. Med prvo svetovno vojno je bil skoraj popolnoma porušen, po njej pa obnovljen. Leta 1924 je italijanska oblast slovenske patre pregnala. Samostan je znan po kripti, v kateri počivajo poslednji francoski kralji iz dinastije Burbonov.

Abstract

CARMELITES IN KOSTANJEVICA NEAR NOVA GORICA

The 17th century saw the beginning of Carmelites on Slovenian territory. In 1623, Count Matija Thurn ordered a small church to be built in Kostanjevica near Nova Gorica, dedicated to Mary, Mother of God, and in 1649 he had a small monastery built which was taken over by Carmelites in 1650. German, Italian, and Slovenian friars lived harmoniously in the monastery. 1785 was the year that saw Carmelites expelled from the monastery due to Josephian reforms. Preservation of the monastery was achieved through persistent requests of Count Thurn. From 1811 monastery is managed by the Franciscans. During the First World War, the monastery was almost completely demolished, but was renewed after the war. Italian authorities chased away Slovenian friars in 1924. The monastery is known for the crypt where the last French kings of the Bourbons were laid to rest.

Ključne besede:

karmeličani,
frančiškani,
samostan,
Kostanjevica pri
Novi Gorici

Key-words:

Carmelites,
Franciscans,
monastery,
Kostanjevica near
Nova Gorica

Izročila o nastanku kapele na Kostanjevici

O nastanku Marijinega svetišča na Kostanjevici¹ je ohranjenih več pripovedi. Prva pripoveduje, da naj bi bila na odsekanem delu kostanja naslikana podoba Matere Božje. Grof Matija della Torre (von Thurn), ki je prebival v svojem gradu na Pristavi ob vznožju griča, naj bi se iz osebne pobožnosti večkrat odpravil na ta kraj molit litanije. Ko je vzklikal: »*Santa Maria*,« mu je neznani glas odgovarjal: »*Ora pro nobis*.« Skrivnostni glas ga je nagnil, da je na svojem zemljišču zgradil Brezmadežni na čast kapelo. Ljudsko izročilo je tudi vedelo povedati, da naj bi se grof želel poročiti z bližnjo sorodnico. Odpravil se je v Rim po spregled. Papež mu ga je podelil po pogojem, da na svoje stroške postavi cerkvico.²

Jezuitski pater Martin Bauzer [Bavčer, Bavčar] (1595–1668) je v svoji *Zgodovini Norika in Benečije* zapisal, naj bi pod gričem stal zid, na enem izmed njegovih kamnov pa naj bi bila naslikana podoba Matere Božje z Jezuščkom. Privabljal je pobožne prebivalce iz Gorice in okolice. Zlasti z bližnjih hribov so se k njej zgrinjale množice različnih starosti. Okoli nje so verniki prižigali sveče in svetilke. Ko je to videl lastnik griča, grof Matija della Torre, se je na njem odločil zgraditi cerkvico.

Bosonogi karmeličanski pater Janez Karel od sv. Elije je poročal naslednje. V kostanjeviškem gozdu je že dalj časa stala tesna koliba. Pod njeno borno streho so se pred dežjem in nevihtami zatekali pastirji. Na enem izmed njenih zidnih kamnov se je videla podoba Matere Božje. Camilla Cimberle (1609–1672), hči goriškega meščana,³ je bila nadvse pobožna in vdana Kraljici nebes. Vse dni se je mudila pred njeno podobo. Njena goreča in iskrena pobožnost je vnela tudi pobožnost meščanov in podeželanov. Z vseh koncev so prihajali častiti njeno podobo. To naj bi grofa Matija Thurna nagnilo, da je sezidal cerkvico.

Vsa izročila se v osnovi ujemajo, zato smemo sklepati, da je bila v kostanjevem gaju na kamnu z neznano roko naslikana milostna podoba Matere Božje. Ljudje so se k njej stekali, da bi jo častili, ji izražali svoje srčne želje, se ji zaobljubljali ali se priporočali priprošnji Nje, ki je rodila Človeka-Boga in je tudi naša ljubeča Mati. Verniki so okrog njene podobe prižigali svetica, zunanja znamenja pobožnosti. Grof Matija Thurn, lastnik kostanjevega gaja in potomec ene najstarejših in najodličnejših ter najbogatejših družin, je, potem ko je videl take izlive ljudske pobožnosti, modro odločil, da bo podobo Marije Device postavil v primernejši kraj in bolj poskrbel za njeno češčenje.

Po Bavčarju in Marušiču (Marussigu) naj bi leta 1623 prej imenovani grof Matija Thurn, sledeč nagibu svoje pobožnosti in ljubezni do Odrešenikove Matere, na svoje stroške na svojem zemljišču začel zidati cerkvico z enim obokom in lepo načrtovano manjšo ladjo, ki je bila postavljena v lepem slogu in z dobrim okusom, zaradi svoje majhnosti pa se cerkev med ljudstvom še vedno imenuje kapela. Ko je bila gradnja dokončana, je dal na veliki oltar postaviti kamen, na katerem je bila naslikana omenjena Marijina podoba.⁴

Boj dominikancev, frančiškanov in bosonogih karmeličanov za Kostanjevico

Ob kapeli je bil za prebivališče redovne družine z denarno pomočjo grofa Thurna sezidan samostan. Zaradi prekrasne lege, zdravilne vode in vernega

¹ Kostanjevica je slovenska beseda, ki pomeni kostanjev gaj.

² Vascotti: *Storia della Castagnavizza*, str. 21.

³ Mlakar, Tavano: *La Castagnavizza. Le chiese nel Goriziano*, str. 7.

⁴ Vascotti: *Storia della Castagnavizza*, str. 21–23.

ljudstva, ki se je zbiralo v novemu svetišču, je samostan v nekaterih redovnih skupnostih vzbudil željo, da bi se ga polastile. Karmeličani, dominikanci in frančiškani so tekmovali, da bi dobili v posest novo cerkvico in samostan. Nazadnje je to uspelo bosonogim karmeličanom, ki so imeli podporo v ustanovitelju ter na dunajskem dvoru. Že od leta 1635 so se na vse načine hoteli polastiti neke zapuščine, ki jo je z oporoko zapustil Giovanni Chiesa v korist ženskemu samostanu v Gorici. Toda deželni stanovi goriške grofije so se temu uprli in poslali leta 1636 cesarju Ferdinandu II. grofa Marzia Strassolda, da bi preprečil njihove namene.

Nasprotovanje goriške oblasti je opogumilo observante (manjše brate, današnje frančiškane), da so se začeli potegovati za nakup kostanjeviškega griča. Medtem ko so karmeličani in frančiškani spletkarili, da bi postali prebivalci Kostanjevice, je Neapeljčan, dominikanski pater Basilio Pica, potoval skozi Gorico in se zaljubil v Kostanjevico. Potem ko je prisostvoval generalnemu kapitlju v Rimu, se je vrnil v Gorico in tu postavil svoje bivališče. Njegova pobožnost, učenost in delovna vnema so spodbudile grofa Matija Thurna, da mu je dal zatočišče v samostanu, prizidanem cerkvici na Kostanjevici, kamor se je umaknil s še enim sobratom. Upoštevač zasluge zaslužnega redovnika, so goriški stanovi izdali odlok, s katerim so dodelili pravkar pozidano cerkev sv. Roka v goriškem predmestju dominikanskemu redu. Spletke karmeličanov na dvoru Ferdinanda III. so začasno odložile izvršitev odloka. Pater Basilio Pica se je, razočaran in zagrenjen zaradi nasprotovanj, podal v Faro h grofu Ricardu Strassoldu. Ta mu je 7. 7. 1646 dodelil letno rento za zgraditev cerkve in samostana ter za vzdrževanje redovnikov pod pogojem, da se redovna skupnost strogo ravna po redovnem pravilu sv. Dominika. Leta 1652 je bila cerkvena stavba že dovolj pripravna, da je lahko sprejela več dominikanskih redovnikov.⁵

Po odhodu p. Basilia Pice v Faro je kostanjeviški samostan zasedel monsinjor Pietro Vespa. Senat Beneške republike ga je imenoval za škofa Pafske cerkve na Cipru. Ko je s privolitvijo Svetega sedeža prejel mitro, je odšel z gore Karmel, kjer je bil sprejel redovno obleko bosonogih karmeličanov. Iz neznanih vzrokov je kmalu zapustil tudi svojo škofijo in se vrnil v Benetke. Od tam je prišel v Gorico. Njegove osebne vrline so naredile vtis na goriško gospodo, posebej pa še na srce grofa Thurna, ki mu je 20. 9. 1647 zaupal vodstvo nove cerkvice na Kostanjevici. Pater Martin Bavčar v navedenem delu pripoveduje, da je monsinjor Vespa s slovesnim obredom posvetil kostanjeviško cerkvico, saj je bila dotlej le blagoslovljena. Za to ga je pooblastila patriarhalna kurija v Vidmu 16. 1. 1648. Monsinjor Vespa je na velike praznike opravljal Božjo službo v pontifikalni opravi s sodelovanjem nekaterih klerikov. Močno je častil sv. Filipa Nerija. Da bi to pobožnost vsadil tudi med ljudi, je postavil v cerkvici sliko imenovanega svetnika, ki so jo pozneje prenesli v cerkev redovnic sv. Klare v Gorico. Monsinjorju Pietru Vespi karmeličani niso bili pri srcu, čeprav je opravil redovne obljube kot karmeličan. Stremel je za tem, da bi na Kostanjevico vpeľjal oratorijance. Od patriarha Maria Gradeniga mu je 5. 5. 1649 za to uspelo pridobiti dovoljenje, sam pa je postal njihov predstojnik. Načrtovano je bilo, da naj bi oratorijanci na Kostanjevici imeli 12 patrov duhovnikov, nekaj laikov in služinčadi.⁶

Ko so karmeličani spoznali, da se jim upanje, ki so ga stavili na vpliv svojega redovnega sobrata, izmika, so si s pomočjo izkušenih goriških jezuitov prizadevali, da si pridobijo naklonjenost goriških meščanov. Obrnili so se na cesarja Ferdinanda III., ki jim je bil naklonjen. Vladar je 16. 5. 1648 stanovom izrazil željo, da bi v Gorici nastala karmeličanska skupnost. Cesarjeva želja je bila za Goričane ukaz. Stanovi so 10. novembra istega leta prisodili karmeliča-

⁵ Vascotti: *Storia della Castagnavizza*, str. 24.

⁶ Mlakar Tavano: *La Castagnavizza. Le chiese nel Goriziano*, str. 10.

nom štajerske province v last cerkev, posvečeno sv. Roku, ki je bila sicer leta 1645 dodeljena dominikancem. Lahko bi zamenjali cerkev sv. Roka s cerkvico na Kostanjevici, če bi namere škofa Vespe v korist patrov oratorijancev vmes ne bile postavile vrste zaprek. Nič manjša pa po drugi strani niso bila prizadevanja jezuitov, da bi dosegli prednost za karmeličane. 15. 4. 1649 je cesar Ferdinand III. izdal ukaz, ki je veleval goriški vladi, da odvzame ključke cerkvice monsinjorju Vespi in mu zaukaže, naj zapusti Gorico, kar je tudi storil.⁷

Bosonogi karmeličani dobijo Kostanjevico

Po odhodu monsinjorja Pietra Vespe je grof Matija Thurn 28. 12. 1649 Kostanjevico daroval patrom karmeličanom, ki so kratek čas domovali v južnem goriškem predmestju svetega Roka.⁸ Patri so dobili cerkvico in samostan s posestvom ter gozdom. Tako so bosonogi karmeličani po številnih poskusih in prizadevanjih postali prebivalci kostanjeviškega griča. V arhivu karmeličanskega reda v Rimu hranijo podatek, da se je redovno življenje na Kostanjevici začelo 10. 7. 1651. Prvi vikar in zatem gvardijan samostana je postal p. Arsenij od Sv. Duha.⁹

Plemenita grofica Isabella Strassoldo, rojena grofica Thurn, potomka plemiške družine ustanovitelja kostanjeviške cerkvice in samostana, je pozneje patrom frančiškanom posredovala izvornik darovnice, ki jo je hranila v svojem arhivu v Pevmi. Glasi se takole:

»V IMENU BOGA IN PRESVETE TROJICE AMEN.

Ker je vsemogočni Bog Jezus Kristus po svojem neskončnem usmiljenju in dobroti storil, da se je Presvetli Matija Thurn, gospod Pristave, rodil v katoliški veri in mu je njegova mati Blažena Devica Marija izprosila tolike milosti pri svojem usmiljenem Sinu, za katere on sam priznava, da jih ni zaslužil in da jih je nevreden, je prišel na misel in se odločil, da ustanovi in postavi samostan karmeličanov na griču Kostanjevici, da bi tu gojili pobožnost do Device Marije. S tem namenom je dal in daroval cerkev s prizidano stavbo, s svojim zemljiščem in bližnjim kostanjeviškim gozdom pod pogojem, da se bodo obdarovani patri karmeličani obvezali in sprejeli dolžnost, da zastonj dajo in dovolijo sekati iz tega gozda ves les, ki bo v prihodnosti potreben za izboljšavo in popravilo stavb, mostov in mlinov, ki pritičejo gori imenovanemu presvetlemu gospodu grofu Matiju Thurnu in njegovim zakonitim dedičem in da spodaj imenovani gospod grof Matija Thurn in njegovi zakoniti dediči kot gospodarji gradu na Pristavi v času, ko bodo spoštovani gospodje grofi bivali v imenovanem gradu, smejo sekati v imenovanem gozdu na Kostanjevici, kakor zgoraj darovano, vsa tista drva, ki jih bodo rabili za kurjavo in kuho za svoje domače potrebe, ne da bi jim kdorkoli od zgoraj imenovanih patrov nasprotoval ali se jim upiral. In še odstopa in daje vsa tista posestva in zemljišča in Marhof, podrobno navedena, premerjena in vrisana v tu priloženi mapi, podpisani od samega viteza darovalca, na ta način, da se prenese lastništvo vsega, kar je obseženo in vrisano v imenovani mapi, očetom karmeličanom in da smejo imeti, posedovati in uživati kot svojo lastnino, s tem da v bodoče isti očetje prejemniki nosijo vse obremenitve, tako zasebne kakor javne, ki bremenijo ali bodo bremenile ta darovana zemljišča, ne da bi gospod grof Matija imel še kakršnekoli obveznosti. Za-

⁷ Vascotti: *Storia della Castagnavizza*, str. 25–27.

⁸ Karmeličanska kurija v Rimu je že leta 1633 odobrila naselitev karmeličanov v Gorici, ki pa ni bila uresničena. Glej: Mlakar Tavano: *La Castagnavizza. Le chiese nel Goriziano*, str. 10.

⁹ Mlakar Tavano: *La Castagnavizza. Le chiese nel Goriziano*, str. 11.

radi teh določil bodo očetje karmeličani dolžni opraviti vsako soboto in na vsak praznik Blažene Device eno sveto mašo za njegovo dušo in za njegovo družino, vrh tega bodo hranili dve sobi vedno na razpolago za spoštovanega darovalca gospoda grofa in njegove dediče z oratorijem zgoraj brez vsakršnih drugih obveznosti za patre. To podaritev daje velespoštovani gospod grof Matija samo očetom karmeličanom in ne predvideva kakršnekoli zamenjave z drugimi redovniki: hoče, da se ta podaritev spoštuje vedno in svojim dedičem in naslednikom nalaga in izrecno ukazuje, da se ne spremeni, niti v najmanjši meri in zaradi kakršnihkoli namišljenih vzrokov in da jo pustijo takšno, kakršno je velespoštovani gospod grof Matija tu uredil in odredil. To podaritev, ki jo je zgoraj imenovani vitez določil patrom karmeličanom, daje po dogovoru in pod izrecnim pogojem: če bi v kateremkoli času, tudi v najbolj oddaljenih prihodnjih časih, iz kakršnega koli vzroka, ki je samo Bogu znan, očete karmeličane odstranili ali pa docela ukinili pričujoči samostan, zahteva, hoče in ukazuje, da je treba vse, brez kakršnekoli izjeme, vrniti Gospodom Pristavskim. Potrди naj in utrdi Bog in Blažena Devica pričujočo podaritev in voljo viteza, ki jo tu potrjuje z lastnoročnim podpisom. Pristava, 28. decembra 1649

*Jožef Brumat in Ignacij Golob, priči Matija grof Thurn Valsassina*¹⁰

Ob vsebini darovnice se postavlja vprašanje, zakaj bosonogih karmeličanov grof Thurn na Kostanjevico ni povabil že od začetka? Zakaj je najprej gostil patra Basilia Pico in potem izročil vodstvo cerkvice še škofu Vespi? P. Chiaro Vascotti je ugibal: »Morda so se mu pojavile kakšne zapreke; morda ni bil samostan še dokončan, da bi lahko sprejel redovno skupnost. Če upoštevamo globoke temelje, klet, izkopano v nedra griča, mogočno zgradbo in strukturo sijajne stavbe, dalje pomanjkanje materiala, bomo kmalu sprevideli, da je bil za gradnjo potreben daljši čas. Kot dokaz o ustanovitvi in darovanju grofa Matija Thurna kakor tudi kot dokaz, da so bili v kostanjeviški samostan vpeljani očetje karmeličani, kar se je zgodilo leta 1650, imamo, poleg omenjenih prič, tudi napis, ki v zelo velikih pozlačenih črkah na plošči iz črnega marmorja nad lokom, ki podpira strop pevskega kora v cerkvi, to potrjuje.«¹¹

Napis je izpričeval, da je pobožni grof Matija Thurn v proslavitev in čast Božje Matere Device Marije, utrjenega stolpa, za varstvo drage domovine in za zdravje svoje duše, na svojem posestvu in na svoje stroške ustanovil in pozidal svetišče z zraven stoječim samostanom in ga pozneje s prispevki pobožnih spodobno okrasil in dokončal. Odlični ustanovitelj je daroval cerkvico (kapelico) s samostanom častitim patrom karmeličanom in jo zaupal njihovi pobožnosti ter vnemi, da bi opravljali bogoslužje in tako vedno bolj pospeševali češčenje Boga in slavo Marije, vedno Device, njegove posebne zavetnice.

Grof Matija Thurn pa ni karmeličanom dal le bivališča, temveč jim je volil tudi obsežna zemljišča, da bi iz njihovih dohodkov pridobili zadostna sredstva za sprotno vzdrževanje in kritje stroškov, ki bi pozneje nastali s popravilom stavb in za številne druge potrebe. Podaril jim je grič z imenom Kostanjevica na zahodu do predmestja Pristava, na severu vse do ceste, ki pelje v kraljevi gozd z imenom Panovec, na vzhodu do že imenovanega kraljevega gozda, na jugu do griča, ki stoji na nasprotni strani samostana z vključeno kmetijo, ki se je nahajala ob vznožju istega griča in se je v nemščini imenovala Marhof – Maierhof. Kako je del Kostanjevice južno pod samostanskim vrtom do predmestja Pristava skupaj z njivami v ravnini prišel v roke jezuitov, zaradi pomanjkljivih dokumentov

¹⁰ Vascotti: *Storia della Castagnavizza*, str. 27–29; <http://www.samostan-kostanjevica.si/Digknj-data/Vascotti-text.htm> (pridobljeno 23. 8. 2013); Vascotti: *Zgodovina Kostanjevice* (prev. Marijan Breclj).

¹¹ Vascotti: *Storia della Castagnavizza*, str. 30.

ne moremo pojasniti. P. Chiaro Vascotti je domneval: »*Morda so karmeličani s privolitvijo grofa Matija Thurna darovali jezuitom tisti kos zemljišča, da bi s tem izrazili svojo hvaležnost ali jim poplačali skrb, ko so si prizadevali, da bi premostili zapreke, ki jim jih je postavljala na pot monsinjor Vespa. Morda so karmeličani s posegom darovalca ali njegovih dedičev in odgovarjajoče oblasti prodali jezuitom tisti kos zemljišča; morda (in to se zdi najbolj verjetno) ga je slavna in darežljiva družina grofov Thurn darovala jezuitom. Toda vse to so le ugibanja in ne dejstva. Dejstvo pa je, da je tisti plodni del pripadal Družbi Jezusovi, da je bil po njeni uki- nitvi prodan.*«¹²

Poleg dohodkov iz vinogradov in drugih zemljišč so karmeličani ime- li dohodke tudi od plodov in listov kostanjev. Carlo Morelli v svoji rokopisni zgodovinski razpravi o goriški grofiji poroča, da so kostanjeviški karmeličani s pobožnimi volili pozneje povečali svoje dohodke in da so leta 1669, ob prvi nezasedenosti župnije v Ločniku, skušali združiti prihodke tamkajšnjega bene- ficija s samostanskimi. Vladar je njihovo zahtevo zavrnil. Prihodkom darovanih zemljišč in pobožnih volil¹³ je bilo treba prišteti še štipendije za ustanovne sv. maše¹⁴ in prostovoljne darove vernikov. Po pravni veljavi darovnic so bili patri karmeličani obvezani plačevati vse javne in zasebne obveznosti. Vsako sobo- to in na vsak Marijin praznik so morali maševati za dušo rajnega ustanovitelja in dovoliti grofu Matiju Thurnu kakor tudi njegovim zakonitim dedičem, da so svobodno sekali v darovanem gozdu in odvažali ves les, ki je bil potreben za izboljšanje in popravilo stavb, mostov, mlinov in ograj, ki so pripadali hiši daro- valca, kakor tudi drva za kurjavo in kuho, ko so ti prebivali v gradu na Pristavi. Pod temi pogoji so patri karmeličani smeli uživati lastninske pravice na Kosta- njevici.¹⁵

Duhovno življenje in dejavnost kostanjeviških karmeličanov

Cilj patrov karmeličanov na Kostanjevici ni bil le v tem, da so živeli kon- templatивно življenje in mislili na zveličanje svojih duš. Varovali so tudi svetišče, v njem opravljali javno Božjo službo, pospeševali slavo Odrešenikove Matere in nudili duhovno pomoč pobožnim vernikom, ki so pogosto obiskovali njihovo cerkvico.

Bosonogi karmeličani so živeli ločeni od sveta. Oblečeni so bili v groba volnena oblačila, na glavi so imeli tonzuro, hodili so bos, s prevezanimi ledji. Vse leto so se vzdrževali mesa, se držali strogih postov in se ogibali brezdolja. Noč in dan so premišljevali Gospodovo postavo in stremeli po vedno večji po-

¹² Vascotti: *Storia della Castagnavizza*, str. 32–33.

¹³ Orsola Cravegia (Craveghia) je leta 1688 v primeru, da bi njen sin Casparo umrl brez dediča, svojo sobo in sobico namenila za kostanjeviško Preblaženo Devico Marijo z večno obvezno- stjo, da patri karmeličani vsak teden darujejo sv. mašo za pokoj njene duše pri oltarju Kar- melske Matere Božje. Karmeličani pozneje volila niso kaj radi sprejeli, saj najemnina in vre- dnost stanovanja v znesku 946 gld ni krila stroškov vzdrževanja in mašnega štipendija. ACAG, Miscellanea, Istituti Religiosi, Religiosi case estinte d'oltre confine, b. 220, Min. Francescani, Convento di Castagnavizza dei p.p. francesani, Oporoka Orsole Cravegia, Gorica, 14. 11. 1688; kodicil potrjen 5. 5. 1741; Pripomba p. Antonija Serafinskega, 22. 6. 1741.

¹⁴ Obveznosti 355 ustanovnih sv. maš za Marijo Terezijo vojvodinjo Savojsko, Katarino Luchese in Franca Pernatha pl. Peunthal so za karmeličani morali opravljati frančiškani. Fond za njihovo kritje iz letnih obresti je bil pri državnem erarju in župnijski cerkvi v Kanalu. To je razvidno iz potrditvene listine ustanovnih sv. maš s strani goriškega knezonadškofa dr. Andreja Gollma- yerja in potrditve s strani kostanjeviškega gvardijana p. Evstahija Osimka. ACAG, Miscellanea, Istituti Religiosi, Religiosi case estinte d'oltre confine, b. 220, Min. Francescani, Convento di Castagnavizza dei p.p. francesani, Knezonadškofijski ordinariat Gorica, Specifiche Nachwei- sung, Gorica, 30. 8. 1860, št. 1625; ACAG, Miscellanea, Istituti Religiosi, Religiosi case estinte d'oltre confine, b. 210, Castagnavizza francesani.

¹⁵ Vascotti: *Storia della Castagnavizza*, str. 34.

polnosti. Njihovo življenje pa se ni omejevalo le na premišljevanje in molitev. Vsak dan so darovali sv. mašo, spovedovali, poučevali nevedne, svetovali dvo-mečim, spodbujali omahljive, tolažili žalostne ... S svojim zglednim vedenjem so popravljali razvade, ki so se širile v okolici.

Posebno pozornost so dajali marijanski pobožnosti. Vsako soboto in ob Marijinih praznikih so darovali sv. maše za ustanovitelja in njegovo družino. Tudi družinska grobnica grofov Thurnov je bila deležna posebnih molitev za rajne. Posebno slovesno so obhajali praznik karmelske Matere Božje 16. julija in praznik sv. Jožefa 19. marca, saj je bil Jezusov rednik posebni zavetnik karmeličanske reforme. Na njegov god so na Kostanjevico poromali Goričani, deželni stanovi pa so samostanu darovali poseben dar. Na poseben način so bili kostanjeviški karmeličani povezani tudi z goriškimi plemiškimi družinami.¹⁶

Prebivalci Gorice so vsako soboto in vsako vigilijo pred Marijinim praznikom pod večer prihajali v cerkev prepevat hvalnico *Pozdravljena Kraljica*. Posebej goreči so bili nosilci škapulirja, ki so pospeševali pobožnost do karmelske Matere Božje. Bratovščina svetega škapulirja se je namreč ustanovila tudi v Gorici. Plemenitaši in preprosto ljudstvo, bogati in revni, učeni in neuki, možje in žene, mladi in stari, meščani in podeželani so kar tekmovali, da bi bili prišteti številu udov in bi prejeli sveti škapulir. Še po ukinitvi bratovščin za časa vladanja Jožefa II. je veliko vernikov želelo biti vpisano v bratovščinsko knjigo.

Slovenskim vernikom so se priljubile karmeličanske pridige. Marijansko pobožnost so karmeličani razširili tudi med študente goriškega jezuitskega kolegija, ki so se združevali v Marijini kongregaciji. Novorojenim deklicam so Goričani pogosto dajali ime Carmela. Karmeličani so se karitativno udeleževali tudi med kugo leta 1682. Karmeličani so oskrbovali tudi predmestno cerkev sv. Roka.¹⁷

Patri so z ljubeznijo in vztrajnostjo gojili tudi leposlovje in znanost. P. sveti Jeremija-Modest, rojen leta 1658 in bivajoč v kostanjeviškem samostanu, je napisal tri obsežne knjige velikega formata, da bi razložil posamezne knjige *Svetega pisma*. Tretja izmed njih je imela naslov *Elucidatio literalis, moralis et analogica in threnos Jeremiae Prophetae*. Avtor je delo posvetil oglejskemu patriarhu Dionizu leta 1719. Kostanjeviški karmeličanski redovni družini je pripadal tudi p. Ivan-Karel od sv. Elije, ki je zapustil rokopis z naslovom *Selva imparadisata*. Poleg redovnih očetov so strogo življenje živeli tudi nekateri samostanski bratje, ki so se posvečali premišljevanju, molitvi in ročnemu delu. Izdelali so nekatere kose cerkvene opreme.¹⁸

V samostanu je bilo povprečno 15–20 patrov. Njihov predstojnik je bil prior, ki ga je imenoval provincial s sedežem v Kölnu. Leta 1701 je kostanjeviški samostan (konvent) prešel k avstrijski karmeličanski provinci.¹⁹

Skrb karmeličanov za cerkev in samostan

Karmeličani so poskrbeli za dozidave in prezidave cerkve ter samostana. Poimenovanje cerkve z besedo "kapela" dokazuje, da je bila prvotna cerkvica zelo majhna. Šele ko so bili pozidani hodniki in velika kapela, je zgradba dobila obliko prave cerkve. Vse kaže, da so velika kapela in hodniki delo drugih rok in poznejšega datuma in da je bil načrt, da se kapela poveča, narejen pod karmeličani, delo stavbnih mojstrov Giovannija Torreja in Giovannija Battista Giana (Giano). Ko so patri karmeličani prenesli veliki oltar na kraj, kjer je danes, so

¹⁶ Mlakar Tavano: *La Castagnavizza. Le chiese nel Goriziano*, str. 24–25.

¹⁷ Mlakar Tavano: *La Castagnavizza. Le chiese nel Goriziano*, str. 25.

¹⁸ Vascotti: *Storia della Castagnavizza*, str. 34–36.

¹⁹ Mlakar Tavano: *La Castagnavizza. Le chiese nel Goriziano*, str. 24.

zaprli veliko okno nad lokom in na njegovo mesto postavili sliko blažene Device Marije, ki deli sveto oblekico v družbi sinov in hčera slavnega karmeličanskega reda. Glede velike kapele imamo poleg domnev, ki smo jih navedli, nekatere podatke, ki jasno dokazujejo, da je bila pozidana, potem ko je grof Matija Thurn postavil patre karmeličane za lastnike Kostanjevice. Med dokumenti, ki so se hranili v arhivu grofov Thurnov v Pevmi, je p. Chiaro Vascotti našel dokument z naslednjo vsebino:

»V slavo presvete Trojice in Svete Device Marije Kostanjeviške ter svetega Jožefa in svete Terezije, naše svete Matere, 4. oktobra leta 1654, je bila ta oltarna podoba izdelana na stroške gospe grofice Katarine, vdove Werdenberg, v času, ko je bil za priorja prečastiti p. Mihael od Angelov, prokurator nevredni p. Ernest od Vnebovzete, iz Bergama iz rodbine Codella, ki je po posredovanju velespoštovanega gospoda barona Horatia Bucellenija, ta miloščina, s katero je bila izdelana gori imenovana oltarna podoba in velika kapela ter obraz, izdelan v kamnu, kar vsi zgoraj imenovani, ponižno kleče pred Tvojimi svetimi nogami, o presveta Devica, skupaj z vsemi družinskimi člani in drugimi dobrotniki na tem svetem mestu, skupaj s svojim ustanoviteljem grofom Matijo Thurnom in njegovimi nasledniki, prosimo, da bi nam izprosila v uri naše smrti večno rešenje. Amen.

*fr. Ernest od Vnebovzete
bosonogi karmeličan«²⁰*

Iz dokumenta je razvidno, da je pod prioratom p. Mihaela od Angelov leta 1654 p. Ernest od Vnebovzete, po rodu iz Bergama, samostanski prokurator, s posredovanjem barona Orazia Bucellenija zbral od različnih dobrotnikov miloščino, s katero je bila pozidana velika kapela, in da je grofica Katarina Werdenberg dala izdelati na svoje stroške oltarno podobo, ki pa že na začetku 19. stoletja ni bila več ohranjena. Po odhodu karmeličanov je bil oltar prodan.

Grofica Katarina Werdenberg, poročena Namest, rojena grofica Coronini Cronberg, je v čast deviške Matere ukazala postaviti na svoje stroške dve plošči iz črnega marmorja. Ena teh je bila postavljena na stranski zid na listni strani, druga pa na zid na evangelijski strani.

Temeljni kamen za nov samostan je bil postavljen leta 1662. Ob tem velja omeniti, da so prvi Goričani stopili h karmeličanom že pred njihovim prihodom na Kostanjevico. To so bili p. Janez od Sv. Duha, p. Anton od Jezusa, p. Mavricij od Sv. Trojice in p. Ernest od Vnebovzete. Izhajali so iz goriških plemiških družin.²¹

Prvotna cerkvica – kapela – je bila pod upravo karmeličanov s prispevki pobožnih vernikov pozneje povečana in polepšana. Ob času p. Basilia Pica in škofa Vespe je le kak posamezen duhovnik, ki je imel jurisdikcijo, daroval sv. mašo in spovedoval spokornike. Ljudje so prejeli sv. zakramente s pobožnimi nameni. Ko se je karmeličanska družina ustanovila na Kostanjevici in je naraslo število duhovnikov, se je povečal tudi obisk vernikov.

Večja razširitvena dela na cerkvi so se dokončala leta 1691. Prizidali so ji zakristijo in meniški kor. Cerkev je dobila nov prezbiterij, dve stranski kapeli in hodnik. Štukature so bile izdelane med letoma 1661 in 1706, freske pa ok. leta 1680. Notranjost cerkve je ostala nedotaknjena do vojnih let 1915–1917.²²

Med dokumenti arhiva grofov Thurnov je p. Vascotti našel tudi na pismo, datirano 11. 1. 1694. P. Maksim od sv. Benedikta, gvardijan kostanjeviškega samostana, ga je poslal grofu Thurnu, prebivajočemu v Gradcu. V pismu mu piše, da mu je bil pred božičnimi prazniki poslal risbo novega oltarja. Sklepamo, da

²⁰ Vascotti: *Storia della Castagnavizza*, str. 37–40.

²¹ Mlakar Tavano: *La Castagnavizza. Le chiese nel Goriziano*, str. 12, 21.

²² Mlakar Tavano: *La Castagnavizza. Le chiese nel Goriziano*, str. 15–17.

so patri karmeličani v tem času nameravali postaviti nov oltar v kostanjeviški cerkvi. Morda je oltar, ki ga omenja prej imenovani p. Maksim od sv. Benedikta prav tisti, ki so ga v resnici postavili na zazidana vrata in posvetili sv. Jožefu.

Običaj pokopavanja trupel v cerkvah je v cesarstvu trajal do časa Jožefa II. Karmeličani so želeli, da bi njihova telesa po smrti počivala pod velikim oltarjem. Pod oltarjem karmelske Matere Božje so pokopavali posmrtno ostanke članov rodbine pobožnega ustanovitelja.²³

Ukinitev karmeličanskega samostana na Kostanjevici

Zatrte Družbe Jezusove v Gorici je bilo predhodno znamenje zatrtja drugih samostanov v furlanski pokrajini. Na zahtevo katoliških dvorov je papež Klemen XIV. leta 1773 z brevom *Dominus ac Redemptor* ukinil po vsem katoliškem svetu za vero, literaturo, znanost in vzgojo študentske mladine zaslužno Družbo Jezusovo – jezuite.

Kostanjeviški samostan je bil premožen. Posedoval je številne dragocene bogoslužne in votivne predmete. V državnih in krajevnih obveznicah je imel naloženih 40.000 gld. Posedstva je imel na Selu, v Renčah, hiše pa pri sv. Roku, na Pristavi in v Gorici v vrednosti 15.000 gld. Vse našteto premoženje je bilo sad volil in zapuščin pobožnih vernikov ter skrbnega gospodarjenja.

9. 11. 1784 so kostanjeviški karmeličani prejeli odlok cesarja Jožefa II. o zatrtju svojega samostana. Decembra so inventarno popisali premoženje v prisotnosti zadnjega vikarja p. Gregorja od sv. Janeza Krstnika. V prvih dneh januarja 1785 je bil samostan izpraznjen.²⁴ Žalosten je moral biti pogled na redovnike, vajene samote, tišine, miru, reda, samostanske discipline, nočnih in dnevnih molitev, premišljevanja večnih resnic, petja himen in hvalnic zahvale Gospodu, rednega študija ... Prisiljeni so bili odložiti groba volnena redovna oblačila in zapustiti sveto samoto svojih navad in se vrniti v hrup sveta ter iskati streho, ki bi jih sprejela. Samostan in cerkev sta bila prepuščena propadanju ob veliki nejevolji mesta in podeželja.

Da so bili karmeličani izgnani iz samostana v začetku januarja 1785, je razvidno iz spora, ki je nastal med karmeličansko družino in grofom Francem Thurnom. Potomec ustanovitelja in zakoniti dedič vseh premičnin in nepremičnin ter pravic je bil dal Alojziju Šuligoju dovoljenje, da si je postavil hišico ob vznožju griča. Zadnji prior kostanjeviških karmeličanov, p. Felicijan od sv. Eleonore, je trdil, da prostor, na katerem se je gradila hišica, pripada ozemlju, ki ga je ustanovitelj grof Matija Thurn daroval kostanjeviškemu samostanu. Leta 1784 je gradnji oporekal pred pristojnim sodiščem in prosil, da bi bilo nadaljevanje gradnje prepovedano. 12. 1. 1785 je davčni urad ukazal, naj se gradnja nadaljuje v korist verskemu skladu ter naj se opravi inšpekcijo na mestu na stroške stranke, ki bi izgubila. V ta namen so bili določeni za izvedence gospod svetovalec Periboni za komisarja in gospoda Nicolò Zenari ter Giacomo Cavedalis. V sodnem postopku je vse do decembra 1784 nastopal kot tožnik p. Felicijan od sv. Eleonore. V odlokih davčnega urada in tržaškega okrožnega sodišča piše: »pravkar ukinjeni samostan«. Iz povedanega smemo sklepati, da je bil samostan ukinjen v prvih dneh leta 1785. Akti in odloki procesa so se hranili v arhivu grofov Thurnov v Pevmi.²⁵

²³ Vascotti: *Storia della Castagnavizza*, str. 40–45.

²⁴ Mlakar Tavano: *La Castagnavizza. Le chiese nel Goriziano*, str. 27–28.

²⁵ Vascotti: *Storia della Castagnavizza*, str. 62–64.

Usoda ukinjenega karmeličanskega samostana

Dobrine, ki so pripadale ukinjenemu kostanjeviškemu samostanu, bi bili morali po volji ustanovitelja vrniti rodbini grofov Thurnov, vendar pa so po cesarjevem vrhovnem odloku prešle na verski sklad. Ker pa je grof Franc Thurn, pravno močni dedič ustanovitelja, nasprotoval vladi in branil svoje pravice, je bila tri leta po ukinitvi med tožečima se strankama sklenjena poravnava z naslednjo vsebino:

»Po gospodu Francu Thurnu, Hoffer in Valsassina izrečene zahteve glede kostanjeviškega gozda, nanašajoče se na zadržke, ki so navedeni v listini o darovanju kostanjeviškega gozda z dne 31. marca 1670, sedaj zatrtemu karmeličanskemu samostanu v Gorici, ki je sedaj prenesen v verski sklad, da ne bi torej prišlo do preprirov zaradi cesarske odločbe z dne 3. junija tekočega leta, se podpiše dogovor med delegirano komisijo od strani in naslova verskega sklada na eni in gospodom Francem Mianijem, prokuratorjem gospoda grofa Franca Thurna na drugi, za pričujočo transakcijo, s katero: prvič, gospod Franc Miani, z legalnim pooblastilom goriškega javnega tožilstva, datiranim dne 20. julija 1788. št. 1, od gospoda Franca grofa Thurna, se od njegove strani in v imenu pravkar omenjenega svojega pooblastitelja (mandatorja) odpoveduje zanj in njegove dediče vsakemu sprožanju sodnih sporov in se izrecno odreka v korist verskega sklada, s katerim sklepa to pogodbo, in sprejema zase in za svoje naslednike odpoved pravicam sekanja v gozdu, imenovanem Kostanjevica, drv za lastno uporabo in uporabo svojih uslužbencev, za izboljšave, popravila, stavbe, mostove, mline in polkrožne rešetke, kakor tudi pravici lova in končno vsaki in kakršni si bodi pravici, katera bi gospodu grofu pripadala nad kostanjeviškim gozdom v moči listine o donaciji z dne 31. marca 1670 in kakršnekoli druge konvencije, izrecne ali tihe. Nasprotno: drugič, delegirana komisija od strani in v imenu verskega sklada obljubi in se obvezuje, če bo prišlo do ratifikacije pričujoče konvencije, da bo g. grofu Francu Thurnu za to odpoved izplačala vsoto 1500 gld – tisoč petsto gld – in mu dovolila enkratni posek 20-tih dreves v kostanjeviškem gozdu za popravilo njegovih mlinov; obvezujoč se, tretjič, g. grof Franc Thurn zase in za svoje potomce po zgoraj imenovanem g. prokuratorju Mianiju pristaja na razlastitev in da bo na svoje stroške branil verski sklad proti vsakomur, ki bi si jemal kakšno pravico nad omenjenim kostanjeviškim gozdom, z ozirom na donacijo z dne 31. marca 1670; in drugo, na katero je pristal, ter še nadaljnjo odpovedjo, četrtič, obeh pogodbenih strank, kakršnimkoli izjemam, bodisi stvarne bodisi pravne narave. In fide [...] Razen ratifikacije visoke vlade sta bila izdelana dva docela enaka izvoda, podpisana od pogodbenikov v prisotnosti spodaj podpisanih prič.«²⁶

Na izvorniku so pečati gospodov komisarjev, prokuratorja, prič in visoke vlade. Imetje ukinjenega samostana je bilo prodano na dražbi. Leta 1788 je prešlo v roke goriškega meščana Antona Zanuttiga za 5351 gld. Da bi prišel do denarja, je dal posekati lep kostanjev gozd in prekopati zemljišče, da bi na njem zasadil vinograd.

Tudi samostan in cerkev sta bila določena za dražbo, potem ko je bilo odstranjene že precej opreme. Vse je bilo pripravljeno, da ju kupi Zanuttig. Spomine na to dogajanje je zapustil grof Franc Thurn, ki se je zavzel za zgradbe razpuščenega samostana.

²⁶ Vascotti: *Storia della Castagnavizza*, str. 64–66.

»Ko sem se vračal s Štajerskega, sem z začudenjem izvedel, da je semkaj prišel ukaz, naj se na javni dražbi razprodata kostanjeviška cerkev in samostan. Na te novice sem se nemudoma pritožil na visoko vlado, da bi to razprodajo ustavila, ob tem sem se obvezal, da v določenem času dokažem in uveljavim svoje pravice nad samostanom. Prosim torej, da se ta razprodaja prekine do nadaljnjega ukaza in odredbe visoke vlade. Protestiram proti tej komisiji in izjavljam pred vsemi pričujočimi in tistimi, ki bi bili za licitiranje, da imam jaz neizpodbitne pravice do tega samostana kot naslednik in dedič njegovih ustanoviteljev; da sem enake pravice uveljavil do bližnjega gozda, zaradi česar se je davčna služba z mano pogodila tako, da mi je izplačala 1500 gld. Nadalje izjavljam, da bi ne glede na to, kako bi mi prišel v posest ta samostan, bodisi zaradi priznane mi upravičenosti, bodisi po konvenciji z visoko zbornico, to svetišče ostalo, kakor je zdaj, vedno odprto za javno češčenje, po namenu in hotenju njegovega ustanovitelja, pa tudi po občini želji dobrih in pobožnih meščanov. Končno izjavljam, da pristajam na kakršenkoli pogoj, zato da ne bi videl razprodaje pepela mojih prednikov in kosti svojega lastnega očeta, ki v tem samostanu ležijo, in priznavam, da bi bil do skrajnosti užaloščen in do najvišje mere potrpt, če bi jih videl ponovno pokopane, postavljene na ogled in morda že v drugo drugje pokopane, in ne v kraju, ki so si ga izbrali, pozidali in pripravili za svoje počivališče. In raje kot bi videl nekega dne to svetišče spremenjeno v profan prostor, v nesposobno ali morda celo v javno hišo, sem pripravljen prej sprejeti kakršnokoli žrtev. Zaupam v pravico in dobroto našega milostljivega vladarja in upam, da bo ob mojih argumentih, ki jih bom navedel, raje videl mene kakor koga drugega kot lastnika tega samostana, po katerem hrepenim samo zaradi navedenih vzrokov in brez slehernega drugega interesa. Da bi pa dokazal, da sem daleč od tega, da bi prejudiciral vsako vladarjevo ravnanje; da je moje hotenje, videti uresničeno in izvršeno željo mojih staršev in, končno, da bi dokazal občo željo tega pobožnega ljudstva, da bi svetišče ostalo odprto javni pobožnosti, ponujam vladarju 1500 gld, pogodbeno ceno, in se obvezujem, da jo izplačam v rokih, predpisanih v odloku te licitacije. Na ta način bo, v zadovoljstvo vladarja, upoštevana volja ustanoviteljev, zadoščeno bo želji tega prebivalstva in jaz ne bom izgubil vseh pravic.«²⁷

Na zahtevo legitimne oblasti je grof Franc Thurn posredoval vladi instrument fundacije in donacije kakor tudi prepis napisa v cerkvi *V večem spomin*, da bi dokazal, da je samostan in cerkvico ustanovil grof Matija Thurn na svojem zemljišču in na svoje stroške. Več kot upravičeni ugovori skrbnega grofa Franca Thurna, molitve in solze dobrih meščanov, ki so obsojali uničenje dveh cerkvenih stavb, ki sta bili največji okras spodaj ležečemu mestu, so postavile na glavo načrt prodaje in ohranile Gorici dva prekrasna bisera. Prodani pa so bili in drugam preneseni veliki oltar v Podmelec in stranski oltar sv. Jožefa, oba iz lepega marmorja. Prav tako so bile prodane marmornate obhajilne mize iz prezbiterija in kapelica, ki je bila tedaj posvečena sv. Jožefu. Prodani so bili tudi zvonovi, za katere ne vemo, če so bili obešeni v kak drug zvonik.

Vse navedene opise so pozneje frančiškani zvesto prepisali iz izvirnih dokumentov, ki jih je v Pevmi hranila grofica Izabela Strassoldo, rojena grofica Thurn. P. Chiaro Vascotti je od starejšega človeka izvedel, da je neki dostojanstvenik, ki je hlepel po uničenju cerkve in samostana, z železnim kladivom brezbožno skušal razbiti kamen, vzdani v velikem oltarju, na katerem je bila naslikana podoba blažene Device Marije. Kamen je bil zaradi naravne trdote ali pa po višji volji odporen proti številnim udarcem do te mere, da se je skrunitelj

²⁷ Vascotti: *Storia della Castagnavizza*, str. 67.

moral odpovedati svoji zločinski nameri. Še istega dne, ko se je vozil iz Gorice v kočiji, so se mu splašili konji, prevrnili kočijo in ga zbitega pustili na cesti.

Kostanjevica je samevala zapuščena in žalostna. Le ob sobotah in na vigilije praznika Brezmadežne Device se je kakšna pobožna duša podala na hrib. Tako žalostno je bilo stanje kostanjeviške cerkve in samostana od ukinitve do časa, v katerem je bila cerkev leta 1796 ponovno odprta za javnost in zaupana vodstvu pobožnega in gorečega duhovnika. Od leta 1811 cerkev in samostan upravljajo frančiškani.²⁸

KRATICE IN KRAJŠAVE

ACAG	Archivio della Curia Arcivescovile di Gorizia
ASPG	Archivio Storico Provinciale di Gorizia
b.	busta [škatla]
fasc.	fascikel
p.	pater
prev.	prevod
str.	stran
sv.	sveti
št.	številka

VIRI IN LITERATURA

ARHIVSKI VIRI

ACAG – Archivio della Curia Arcivescovile di Gorizia

- ◊ ACAG, Miscellanea, Istituti Religiosi, Religiosi case estinte d'oltre confine, b. 210.
- ◊ ACAG, Miscellanea, Istituti Religiosi, Religiosi case estinte d'oltre confine, b. 220, Min. Francescani, Convento di Castagnavizza dei p.p. francesani.

ASPG – Archivio Storico Provinciale di Gorizia

- ◊ ASPG, Carmelitani Castagnavizza.

INTERNETNI VIRI

<http://www.samostan-kostanjevica.si/Digknj-data/Vascotti-text.htm> (pridobljeno 23. 8. 2013): Vascotti, Chiaro: Zgodovina Kostanjevice (prev. Marijan Breclj).

LITERATURA

Mlakar, Liliana in Luigi, Tavano: *La Castagnavizza. Le chiese nel Goriziano*, zv. 10. Gorizia: Istituto di storia sociale religiosa di Gorizia, 2008.
Vascotti, Chiaro: *Storia della Castagnavizza*. Gorizia, 1848.

²⁸ Vascotti: *Storia della Castagnavizza*, str. 66–70; Mlakar Tavano: *La Castagnavizza. Le chiese nel Goriziano*, str. 28–29.

SUMMARY

CARMELITES IN KOSTANJEVICA NEAR NOVA GORICA

Several tales on the origins of Mary's house of worship are preserved. All traditions are fundamentally identical, and it can therefore be concluded that the merciful image of the Mother of God was depicted on the stone in the chestnut grove by an unknown hand. People were flocking to her image to worship her. Count Matija Thurn as the owner of the chestnut grove decided to put Mary's image to a more appropriate place. Carmelites, Dominicans, and Franciscans were competing to acquire possession of the new church and monastery. Finally, Discalced Carmelites achieved it for they enjoyed the support of the founder and of the Vienna's court. Count Thurn provided Carmelites not only with a place to live but also bequeathed large areas of land to them in order for them to use the income from that land and gain sufficient funds for regular maintenance and numerous other needs. Monastic life in Kostanjevica started on 10 July 1651. Carmelites lived contemplative lives and contemplated the salvation of the souls. They guarded the temple, performed God's work, promoted the glory of the Mother of the Saviour, and offered spiritual help to devout people.

Special attention was given to the Marian devotion. Every Saturday and Marian holidays they gave service in honour of their founder and his family. On average, monastery housed 15 to 20 friars. Their head was a prior who was appointed by the provincial based in Cologne. In 1701, Kostanjevica Monastery (convent) became a part of Austrian Carmelite province. The monastery owned numerous valuable objects of worship and votive objects. Their assets were gained by bequests, acquisition of deceased person's estates, and prudent management. On 9 November 1784, Carmelites received a decree on the suppression of their monastery issued by Joseph II. The inventory of assets was drawn up in December in the presence of vicar Gregor of St. John the Baptist. In the first days of January 1785, the monastery was emptied. The monastery and church were left to ruination, to the great displeasure of the townsfolk and countryfolk. The year 1796 saw the church reopened to the public and entrusted to a devout priest. Since 1811, the Franciscans have been managing the church. The greater part of modestly preserved documentation on Kostanjevica monastery is kept in Archivio Storico Provinciale di Gorizia (ASPG) and would require separate scientific processing.